

Kabihasnang Hellenisko

Alexander the Great

- > Nagaral sa Greece, Si Aristotle ang guro.
Tinuruan siya ni Aristotle sa pagmamahal sa Kultura at Karunungan
- > Edad 21 siyang namuno noong namatay ang kanyang ama.
- > Nakuha niya ang Mesopotamia, Greece, Egypt at ,aliit na parte ng India
- > Pinalaganap ang Kulturang Griyego sa nasakupan

-Namatay sa edad na 32 sa Babylon- (Nilason o sa Malaria)

- > Pinakamagandang ginawa: Pinagsama ang kultura ng Europa at Asia (tinawag na kabihasnang helenistiko)
- > Noong nadededs: pinaghatian ang kanyang imperyo ng mga heneral.

-Before the Romans-

Heograpiya

Kanlurang bahagi ng Balkan Peninsula ; Hugis bota, Italian penisula

Hilaga- Bulubundukin ng Alps

Timog - Mediterranean Sea

Kanluran - Tyrrhenian Sea

Silangan - Adriatic Sea

Tiber River - nagbibigay ng matabang lupa mula sa kabundukan ng Appenines

Tao (?)

Maalamat:

Remus / Romulus

Historikal: Tatlong Pangkat na unang nanirahan sa Italy

Latin (Gitnang Italy)

-noong 1000 BCE

-Nanirahan malapit sa Ilog Tiber sa rehiyon ng Latium

-Nagtayo ng panahanan sa Palatine Hill (kung saan itinayo ang rome bilang isang lungsod)

Griyego (Timor)

-noong 750 - 600 BCE.

-Nagtatag ng 50 kolonya sa timog Italy at Sicily (Tinawag nila na **Magna Carta o Greater Greece**)

^Naghatid ng malapit na ugnayan ng Italy sa Griyego

Etruscan (Hilagang Italy)

-noong 1200 - 806 BCE

-Masariling sistema ng pagsusulat

-May malaking impluwensiya ng mga Latin.

Notes: > Pinamahalaan ng Etruscan for 100 years.

> Sinakop ng mga Romano ang mga Etruscan pagkatapos matutunan ang lahat

Naitatag ang Republika ng Rome pagkatapos silang itaboy

Republikang Romano

Sinaung pamahalaan ng Rome

>Etruscan; Monarkiya

> Rome ; Republika

RES PUBLICA - "Kapakanang Pampubliko o Property of the People"

Lipunang Roman

Patrician - Makapangyarihan

- Mayayaman

- Unang Mamamayan

Plebeian - Manggagawa

- Mahihirap

- Pangkaraniwang Tao

>*Plebs* - walang bahagi sa gobyerno ang ibig sabihin.

Senado - May 300 miyembro pawang mga Patrician, Kontrolado ang Lahat

Konsol - Pinipili ng Senado upang mangasiwa at magpatupad ng batas

- Pumili ng Diktador (idk sa anong panahon)

Asemblea - Itinatag nang magtangkang mag-alsa ang Plebeian

- Binubuo ng sampung miyembro na tinatawag na TRIBUNE

-maari itong gumawa ng batas para sa mga plebian .

TWELVE TABLED - Unang Batas nakasulat sa Romw

- Idinikit sa isang Platform sa Forum ang batas na ito

FORUM - isang lugar kung saan nagkikita ang lahat o nagpupulong

Paglawak ng Kapangyarihang Roman

Hanibal Barca

-Isang heneral ng carthage

-Nagwagi sa ikalawang laban ng Punic war sa lake Trasimene at Cannae

-Natalo sa mga sumusunod na laban ni Scipio Africanus

-Namatay sa edad na **63 - 65** sa Bithynian village of Libyssa, Turkey (Iason)

Pangyayari	Kalaban	Sanhi	Resulta
Unang Digmaang Punic	Roman / Carthage	<ul style="list-style-type: none">* Mahigpit na magkatunggali sa kalakalan at kapangyarihan* Nag-aagawan sa Isla ng Sicily	Nagwagi ang Roman, nakuha nito ang Sicily Unang lalawigan ng Italy
Ikalawang Digmaang Punic	Roman / Carthage	<ul style="list-style-type: none">* Hindi matanggap ni Hannibal ang pagkatalo laban sa Roman* Sinalakay sa hilagang bahagi ng Italy* Nagkasagupaan sa Cannae, Natalo ang Carthage dito* Natalo ang Carthage sa labanan sa Zama	Nagwagi ang mga Roman Tumakas si Hannibal
Ikatlong Digmaang Punic	Roman / Carthage	Sinalakay ng Roman ang Carthage na iminungkahi ni Cato	<ul style="list-style-type: none">* Nagwagi ang mga Roman* Sinunog ang lungsod ng Carthage* Ginawang alipin ang Carthaginian* Nagsimula ang kapangyarihan ng Rome sa Meditarrenean sea

^Not typing all of that :D

Dahil sa tagumpay sa Carthage, dito nagsimula ang kapangyarihang roman

Latifundia - isang lupain na pinamamahalaan ng mga Patrician at Alipin ang nagtrabaho sa lupain.

Mga Suliraning Kinaharap

- Pagdami ng kolonya ng Roman Dumami ang produkto, madami ang nalugi
- Madaming pananam ang nasira ni Hannibal (dahili sinunog niya ito upang magutom)
- Maraming sundalo ang bumalik sa Italya na nawalan ng sakahan at ariarian (dahil sa pagkamkam ng mayayamang Roman)
- Lot of people went to the city from the rural parts
- Napilitan na ibenta ang lupa dahil naibaon sa utang
- Mahirap humanap ng trabaho dahil sa pagdagsa ng alipin sa lungsod (mga galing sa laban)
- Naging abala ang mayayaman at hindi napansin ang kahirapan

Repormista at mga heneral

Unang triumvirate

- > **Pompey** - heneral ng rome
- > **Crassus** - mayamang Roman
- > **Julius caesar** [aka the important one]
 - pinunong heneral, nahalal bilang konsul

- **sinakop niya ang Gaul (France) -> Gobyernador ng Gaul -> isnuilat ang mga pangyayari sa "Gallic Wars".**

Naging tanyag si Julius na pinangambahan ni Pomepey at mga Senado, pinabalik siya sa Rome.

"The die is cast"

-Julius sa Rubicon River at nagmartsa pang salakayin ang Rome.

[Meaning (*para saakin*): "don't back out, it's already been decided pussy"]

Julius won, Pompey ran to Greece and Egypt at dyan namatay si Pompey

-Tagumpay niyang sinakop ang Asia at Africa, bumalik siya sa rome upang ibalita sa senado ang kanyang pagkapanalo.

"I came, I saw, I conquered" (Veni, Vidi, Vici)

- Julius Caesar

-Madaming nagbigay ng simpatiya sa kanya

-Pataksil na pinatay si Julius ng mga tauhan ng mga senado kabilang sina Gaius Cassius at Marcus Brutus (Why?: dahil nangangabmba ang senate na magproclaim siya na hari)

-Nagkagulo at nawalan ng kapayapaan sa Rome noong namatay si Julius.

JULIUS CAESAR WAS ASSASSINATED ON MARCH 15, 44 BCE. [Rip]

Mga nagawa ni Julius Caesar

1. Pagbibigay sa mga tao ng pagkamamamayan sa mga lalawigan ng Rome.
2. Pagtulong sa mga mahihirap sa pamamagitan ng pagbibigay ng mga hanapbuhay.
3. Pagtatatag ng mga kolonya upang magkaroon ng lupa ang mga walang lupa.
4. Pagdaragdag ng sahod sa mga sundalo.

Roman Empire

Second Triumvirate

- Mark Antony (Heneral)
- Lepidus (Pulitiko)
- Octavian (apo sa pamangkin ni Julius)

-Nasira ang samahan ng tatlo dahil sa inggit at karahasan

> Pinatapon si **Lepidus** sa Circeii, Italy.

> **Nagtunggali si Octavian at Mark Antony** dahil sa kapangyarihan.

^^ naglaban sila sa Actium; loser: Mark Antony

> Nagpakamatay si Antony dahil akala niya patay na si Cleopatra at sa pag katalo kay Octavian
[what a simp lmao]

Bumalik si Octavian sa Rome at doon nakilala bilang makapangyarihang pinuno.

Dineklara siya ng mga senador bilang emperador ng Rome.

> Ginawang: "**Augustus**" o " **kadakilaan**" , "**banal**".

Unang Emperador ng Roma si Octavian o Augustus Caesar.

At dito nagsimula ang Roman Empire

Pax Romana pinakadakilang panahon sa kasaysayan ng Roma.

Princeps - ang mas gusto niya itawag sa kanya

-----**PAMAMAHALA NI OCTOVIAN**-----

Mga Nagawa ni Octavian

> Binigyan niya ng mataas na pasahod ang panlalawigang gobernador at pinahaba ang pamamahala

> Magkaroon ng palagiang Census upang maiayos ang pagbubuwis ng tao.

> Ginawa niyang mamamayang Roman ang maraming lalawigan.

> Pinangasiwaan ang buong hukbo

> Itinalaga ang mga boundaries ng Imperyong Romano,
Hilaga Danube River ;
Timog- Sahara desert ;
Kanluran - Atlantic Ocean

Legion (militar) - Hukbong sandatahan ng rome

- **Century**: tawag sa mas maliit na pangkat ng mga Roman military

- **Praetorial Guard** - ang 3000 na pinakamahusay na mandirigma na magtatangol sa kanya

43 na taong namahala si Augustus na tinatawag na **PAX ROMANA** o Kapayapaang Roman

MGA PINUNO

TIBERIUS

- Isinaayos ang pagbubuwis
- Mabuting Emperador
- Inayos ang sistemang pansakahan

CALIGULA

- Nagpaggawa ng daan
- Nagpakita ng kahibangan
- Inubos ang kaban ng bayan dahil sa luho naging malupit, maraming pinapatay Idineklara ang sarili bilang Diyos at nagpatayo ng templo
- Pinatay ng kanyang sundalo
- May sakit sa pag-iisip at iniisip na siya isang Gladiator

Claudius

- Naging lalawigan ng Rome ang malaking bahagi ng England
- Binigyan ng pagkamamamayan lang tao sa labas ng Italy

Nero

- Masamang pinuno
- Pinaslang ang kanyang ina at asawa
- Pinaslang niya ang mga hindi niya kinatutuwaan

- Sinunog ang Rome.
- Isinisi sa mga Kristyano ang malaking suno na naganap sa lungsod Nagpatiwakal ng mag-alasa ang malaking hukbong Romano

VESPASIAN Titus, Domitian

- "Binigyan ng pagkakataon ang mga taga-lalawigan na mapabilang sa Senado
- Mas pinaunlad ang Rome Ipinagawa ang Colosseum

Nerva

- Manananggol at mabuting pinuno
- Sinimulan ang pagpili ng pinuno ng Roman Nagkaloob ng pautang sa bukirin
- Nagtustos sa mga ulila

Trajan

- "Hinirang ni Nerva na maging pinuno "
- Idinagdag ang Mesopotamia bilang lupain sa hilaga ng Danube river
- Nakamit ang pinakamalawak na Imperyo

Hadrian

Si Hadrian, bilang isa sa mabubuting emperador, ay walang pakialam sa mga giyera at laban sa iba pang mga emperyo kahit na mayroon siyang malawak na kaalaman sa madiskarteng militar

Ang patakaran ni Hadrian ay upang mapanatili ang kapayapaan sa pamamagitan ng lakas. Sa pag-iisip na ito, nagtayo siya ng iba't ibang mga kuta at pader sa paligid ng Roman Empire.

Ang isa sa mga pader na ito ay ang pader ni Hadrian na umaabot sa 80 milya.

Ang emperor ay nag-sponsor ng maraming mga istraktura at proyekto sa pagbuo kabilang ang mga aqueduct para sa sariwang tubig, mga bahay sa paliguan, sinehan, at templo. Ang pantheon ay itinayong muli dahil nasunog ito ng apoy noong 80 AD.

Antoninus Pius

Ang pinakamalaking mga nagawa niya ay ang kapayapaan at pagpapanatili ng seguridad ng Rome sa ilalim ng kanyang pamamahala. Nakumpleto niya ang maraming mga konstruksyon ni Hadrian at nagtayo siya ng mga monumento, kasama na ang Temple of the Deified Hadrian at, bilang memorya ng kanyang asawa, ang Temple of the Deified Faustina.

Inayos din niya ang maraming mga pampublikong gusali, kasama na ang unti-unting nasisira na Colosseum. Gayunpaman, sa pagkamatay ni Antoninus, ang emperyo ay nagdusa sa pagsalakay ng mga kaaway na tribo, na sinundan ng matinding alitang sibil.

Marcus Aurelius

-Ginamit ang merit system o pagtingin sa kahusayan ng tao bilang basehan sa pagtaas ng kanilang rank

-Isang Pilosopo, manunulat at commander

-Isa sa tagapagtaguyod ng stoicism

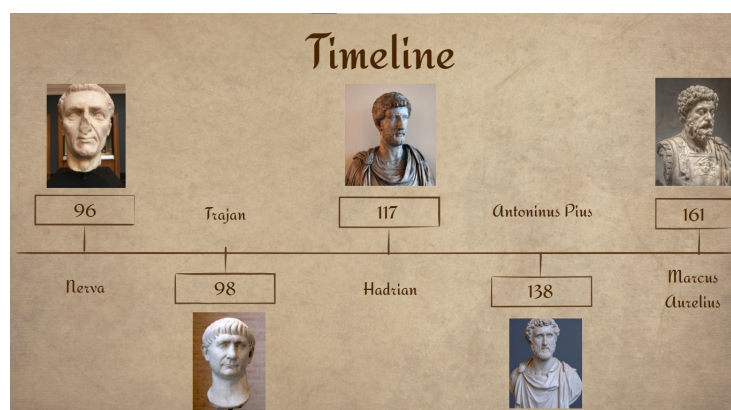
>Ang stoicism ay nagbibigay diin sa paghanap ng kaligayahan sa pamamagitan ng banal na kalooban o divine will at moderation

-Sinulat ang librong "The Meditations". Ito ay tungkol kung paano sya nagsisikap na mamuhay nang mabuti bilang mamamayan at emperador

- Hindi sang ayon sa pakikipagdigma ngunit napilitan siyang ipagtangol ang imperyo laban sa mga kaaway

- Sumalakay ang mga Parthian sa silangang bahagi ng roman empire habang sa hilaga naman sumalakay ang german tribes. Mahusay niyang naitaboy ang mga Parthians ngunit ang mga tribong german ay nagpatuloy sa kanilang salakay

- Pinalitan siya ng kanyang anak na si Lucius Aurelius Commodus at dito nagtapos ang pax romana

Mga Kontribution

Structure

"All roads lead to Rome" APPIAN WAY

Gusali, templo, stadium tulay

AQUEDUCT nagsisilbing daan mula sa ilog patungo sa lungsod

Economy

Pamilihan ay malinis Produkto mula sa iba't-ibang lugar

GOVERNMENT

12 tables ng Republika

REPUBLIC

Juris prudentes- mga bihasa sa batas na gumagawa

Ang tao ang inosente hanggang hindi napapatunayan ng korte

Social Status

Aristokratiko ang bumbuo ng tao ang pinakamarami

Binubuo ng Emperador, Senador, Opisyal ang aristokratiko (Patrician)

Pamilya ang pinakamahalagang unit

Plebeian

Panahanan

isang palapag lamang ang kanilang bahayan ang karamihan

Atrium na malaking silid

Libangan

THERMAE pampublikong paliguan

Gymnasium at wrestling

Chariot racing na isinasagawa sa Circus Maximus

Gladiator sa loob ng arena

Relihiyon

Polytheismo

Jupiter ang pinakamataas na Diyos

Juno ang Reyna ng Diyos

Sensya at Medisina

PLINY- the elder sang Roman Naturalist na simulate ng Historia naturalist naglalaman ng Astronomy, medisina at heograpiya

Galen-sumulat ng encyclopedia

Nagpatayo ng pagamutan

Arkitektura

Arko ang hugis ng kanilang gusali

Colosseum ampitheater na ipinatayo ni Vespasian

Dome

Panitikan

Cicero tanyag na manunulat ng Latin Prose

Virgil pinakadakilang makata sa panahon ni Augustus Aenid

Aenid- pinakamahalagang akda ni Virgil

Horace- sumulat ng tula na papuri sa Rome

LIVY at Tacitus sa pagsulat ng kasaysayan

Kontribution

Fast drying Cement

Indoor plumbing

Julian Calendar

Socks/ shoes

Cosmetics

magnifying glass

Newspapers

Batas sa Pamimili - Returning of purchase of a customer to bring back some defective or unwanted merchandise from the seller

Apartment complex

Public toilets

Lock and keys

Medicine

Christianity

Kasuotang Romano

Toga / Tunic - mga kasuotan ng mga Romano

Tunic - kausutang pangbahay na hangang tuhod

Toga - sa ibabaw ng tunic

Stola - kasuotang pamabahay na hangang talampakan

Palla - nilalagay sa ibabaw ng stola

Libangang Romano

Gladiator - karaniwang kriminal, alipin o bihag na nakikipaglaban sa isa't-isa o laban sa iang mabangis na hayop upang magbigay aliw sa mga tao sa loob ng stadium o coloseo

Panahanan ng mga maharlikang romano

Atrium - isang malawang na bulwagan sa isang malaking bahay na makikita ang silid-kainan, silid aklatan. May paliguan ito sa gitna.

Pagbagsak ng Roman Empire

- 1) Kamatayan ni Emp. Marcus Aurelius ay naging hudyat
- 2) Paghina ng Gobyerno; Kawalan ng mahusay at dedikadong pinuno, korapsiyon sa pamahalaan
- 3) Pag-atras ng ekonomiya
- 4) Pagbulok ng Kultura dahil sa paghina ng loob at kawalan ng insentibo para sa paglagong kultural
- 5) Pagkasira ng Romanong karakter dahil sa sobrang laho, imoralidad, katakawan, pagkalasing at iba pa
- 6) Kawalan ng Trabaho at pagbagsak ng ekonomiya
- 7) Kanyang-kanyang interes ng West at East Rome imbes na mag tulungan

8) Hindi mahawakan ng maayos ng pinuno dahil sa lawak ng pinuno

9) Pagsalakay ng mga barbaro o Germanic Tribes sa labas ng imperyo tulad ng mga Goths, Huns, Vandals, Anglo-saxons, Fracks, jutes, atbp.

Diocletian - emperador na humati sa Roma. Ginawa niyang kabisera ang NICOMEDIA malapit sa Byzantium (Isatnbul)

Constantine - pundador ng Byzantine Empire, pumalit sa Rome sa silangan

>Inilipat sa Constantine sa **Constantinople** bilang kabisera ng Imperyo ng mahabang panahon

-Kanlurang rome; down bad ----Silangang Rome; nanatiling nabuhay

>Tinawag itong byzantine empire nang lumaon

Byzantine Empire (330 - 1453 AD)

- Tumagal ng 11 siglo
- Nagsilbing tulay ng Griyego, Hellinistic, Romano at modernong daigdig
- Pinakahuling direktang taga-pagmana ng Roman Empire
- Ikalawang Rome

Constantine

- Tunay na kahalili ng mga Romanong Emperador na isinilang sa Moesia

>Ang Kanyang Ina ay si ST. HELENA

-isang debotong kristiano na siya raw ang nakakuha ng totoong krus ni

Kristo sa Palestine

-dito hinango ang Santacruzang Reyna Helena

-Ang ama nitya ay si Constantius, isa sa mga Diocletian (pinalitan niya ang kanyang ama)

Naging emperador dahil sa pagkatalo ng mga katungaling emperador

-Nagkaroon ng pangitain sa langit na nagsasabing "Sa hudyat na ito, ikaw ay manlulupig" mula sa isang Battle of MILVIAN Bridge at nakakita ng ilaw na hugis krus.

>Mula noon naging simbolo ng emblem ay Krus

Edict of Milan - pinapayagan ang mga Kristiano na malayang isagawa ang kanilang relihiyon at manghikayat bilang pagtanaw na utang loob sa kanila

- Naging kahali niya si Theodosius the great ng siya mamatay at ginawang opisyal na rehiyon ang Kristianismo

tinatag niya ang kanyang kabisera sa Byzantium, isang lungsod pangkalakal ng Greece na malapit sa dagat

Byzantium-Pagitan ng East and West Asia ito. Dahil ito ay magandang daungan naging tanyag itong lungsod at dumami ang populasyon nito.

May 88 emperador ang Byzantine sa loob ng 11 siglo	
Sikat na Emperador	Nagawa
Julian 361-363 AD	Sinikap na pigilin ang paglaganap ng Kristianismo Tinawag siyang "APOSTATE"
THEODOSIUS 379-395 AD	Ginawa niyang ang Kristianismo ang tanging relihiyon at namuno ng 16 taon
Justinian 527-565 AD	huli at dakilang emperador ng Rome kasama ang kanyang asawa sa pamumuno na si THEODORICA na nagtayo ng libreng ospital Pinatayo ang Simbahan ng HAGIA SOPHIA Isinabatas ang batas ng Rome sa Justinian Code
Basil II 976-1025 AD	Tinawag na BULGAR SLAYER Sinakop niya ang Balkan peninsula, Syria at Iraq mabilis naibalik ang kadakilaan ng Byzantine Empire.

Iningatan ng Byzantine Empire ang relihiyong Kristianismo.

<- , I'm too lazy to type all of this

Kontribusyon ng Byzantine Empire

- tinawag na pangalawang Ron - Pinangalagaan ang Cristianismo at isinalin sa iba. Nilinang nito ang EASTERN ORTHODOX CHURCH, isang sekta ng Cristianismo.
- BYZANTIUM ang unang Cristianong lugar
- Inalagaan at ipinasa ang GRAECO ROMANONG kultura, wika, literatura, at sining. Ang Greek at Latin ang opisyal na wika ng Byzantine
- Iningatan at ikinodigo ang batas Romano na tinawag na JUSTINIAN CODE, nakatulong ito sa pag-unlad ng kaisipang legal, pulitikal ng kanluran.
- Nagpaunlad ng ABSTRACT ART, MOZAIC
- Nalinang ang Hugis DOME ng HAGIA SOPHIA at may pormang parihaba na krus.
- Ang Alpabetong CYRILLIC ng BYZANTINE ay hango sa Greece na naging batayan ng modernong alpabetong RUSSO.
- DIGENES AKRITES-isang tulang epic
- Mga manunulat na sina St. Basil, St John Chrysostom, St Gregory ng Nyssa
- Inimbento ang bombang apoy o FLAME THROWER bilang
- Sandata sa mga barko

Pagbagsak ng Byzantine

ODOACER- isang barbaro na lumiplg sa Rome at nag-alok na maging Tinyente ngtemperador ng Byzantine.

1. Intriga sa loob

2. Pandaigdigan ng Simbahang Romano at Silangan, Banggaan sa loob ng simbahan. Ang **ICONOCLASM** ay pagdurog sa mga imahen at iba pang gamit ay ipinabawal ni LEO III ng Byzantine

3. Pag-aaway pulitikal sa loob tulad ng pagkorona kay CHARLEMAGNE ng Romanong PAPA bilang emperador ng Holy ROMAN EMPIRE.

4. kumpetisyon sa kalakalan dahil umunlad ang VENICE at iba pang lungsod kaya burngsak ang negosyo sa Byzantine.

5. Ang **KRUSADA** - hindi nabawi ng Cristiano ang Byzantine laban sa mga Muslim at tuluyang napasakamay ito ng OTTOMAN EMPIRE.

6. Paglusob ng mga Muslim na Turks. Nagkaroon ng 2 buwang labanan ngunit hindi nito nabawi. Si SULTAN MUHAMMAD Ali ang lider ng mga TURKS at tinaguriang "MANANAKOP NG CONSTANTINOPLE". Ginawang Moske ang Hagia Sophia ngunit ngayon ay isang Moseo

Mga Pinuno

IVAN II

Siya ang hari ng Russia na pinakasalan niya ang anak na babae ng emperador ng Byzantine
Ginaya niya ang seremonya sa Byzantine

Prince Vladimir ng Russia

Siya ang unang naconvert sa Eastern Orthodox Church noong 1000AD at humanga sa karangyaan ng mga simabahan at liturhiya ng Byzantine

End notes:

Sana makatulong yung Reviewer